

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ ในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวม ข้อมูลจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 372 ชุด และแบบสัมภาษณ์จากฝ่ายเทศบาล รองนายกเทศมนตรี 2 คน หัวหน้างานสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่เก็บขยะ 1 คน โดยเนื้อหาของผล การศึกษาในบทนี้แบ่งผลการศึกษออกเป็นส่วนต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตการศึกษาที่ ได้กำหนดไว้ ดังนี้คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- ส่วนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ส่วนที่ 4 การจัดการและตรวจสอบข้อมูล
- ส่วนที่ 5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ ในเขต เทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลที่ใช้ประกอบใน การศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ** เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจภาคสนาม โดยการตอบ แบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้ศึกษาในพื้นที่ศึกษา ข้อมูล ส่วนนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญรวมถึงแนวคิดและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง
2. **ข้อมูลทุติยภูมิ** เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยบุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบัน ต่างๆ เช่น เอกสาร บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ หนังสือ งานวิจัย รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และแผนที่ภูมิประเทศ เป็นต้น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในพื้นที่เทศบาลตำบลต้นเปา ซึ่งได้แก่

ฝ่ายประชาชน ประชากรทั้งหมดจำนวน 11,005 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 372 คน จากการเปิดตารางของ Yamane

ฝ่ายเทศบาล

1. นายทวี เทพปัญญา	รองนายกเทศมนตรี
2. นายเกษม จำวงศ์	รองนายกเทศมนตรี
3. นายชาย ถนอมศักดิ์	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข
4. นายประวัติ คำสร้อย	เจ้าหน้าที่เก็บขยะ

3.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามสำหรับประชาชน แบบปลายปิด (Close-ended Question) เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ตอบคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ ให้เลือก และแบบปลายเปิด เลือกเติมคำตอบเพิ่มเติม แบ่งเป็น 6 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 2 การรับรู้ข่าวสารของประชาชนเพื่อร่วมกับเทศบาลในการจัดการขยะในชุมชน จำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดให้วัดด้วยคำตอบระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถาม บทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะ จำนวน 6 ข้อ โดยกำหนดให้วัดด้วยคำตอบด้วยระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 สอบถาม บทบาทของประชาชนต่อการจัดการขยะจำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดให้วัดด้วยคำตอบด้วยระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 สอบถามทัศนคติของประชาชน ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ในการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการด้านขยะของเทศบาล ในอดีต ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต

การศึกษาครั้งนี้ได้ แบ่งระดับการตอบแบบสอบถามตามระดับสเกลของ Likert ดังนี้

- ระดับที่ 5 มากที่สุด
- ระดับที่ 4 มาก
- ระดับที่ 3 ปานกลาง
- ระดับที่ 2 น้อย
- ระดับที่ 1 น้อยที่สุด

แบบนำสัมภาษณ์

มีการใช้นำสัมภาษณ์และใช้วิธีการสัมภาษณ์ด้วยการถามจดพร้อมกับการบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลฝ่ายเทศบาล ได้แก่ รองนายกเทศมนตรี หัวหน้างานสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเก็บขยะจำนวน 1 คน โดยศึกษาถึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในปัจจุบัน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลปัจจุบัน และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามูลฝอยในเขตเทศบาลในอนาคต

3.3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการใช้แบบสอบถามและแบบนำสัมภาษณ์

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเป้าหมายในเขตเทศบาลตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้คำถามให้กลุ่มเป้าหมายตอบและรอรับคืนโดยตรง สำหรับสัมภาษณ์ฝ่ายเทศบาลใช้แบบนำสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามนโยบายและข้อมูลต่างๆ

วิธีการสังเกต

เป็นลักษณะของการเฝ้าดูเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อนำสิ่งที่ได้พบเห็นไปประกอบการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์สิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งอื่นๆ ที่สนใจ โดยใช้เทคนิควิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการสังเกตสภาพชุมชน การเกิดปัญหาและวิธีการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนและของเทศบาล

วิธีการจดบันทึก

การจดบันทึกข้อมูล โดยผู้ศึกษาได้จดบันทึกอย่างย่อ ข้อมูลที่สำคัญๆ ขณะทำการสังเกต หรือทันทีหลังการสังเกตเพื่อป้องกันการลืม รวมทั้งทำแผนผังคร่าวๆ ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นจึงได้นำบันทึกย่อที่เขียนไว้ มาเรียบเรียง เป็นบันทึกที่มีข้อความขยายมากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการวิเคราะห์และวางแผนการเก็บข้อมูลในขั้นต่อไป

3.4 การจัดการและตรวจสอบข้อมูล

ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้มีการวางแผนไว้ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบข้อมูลว่าข้อมูลเหล่านั้น มีความครบถ้วน สมบูรณ์และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้หรือไม่ โดยการตรวจสอบข้อมูลในการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นในลักษณะการตรวจสอบแบบสามเส้า คือ การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลที่ได้มาซึ่งประกอบไปด้วย เวลา สถานที่ บุคคล แล้วดูว่าข้อมูลที่นำมาต่างเวลา ต่างสถานที่ และต่างบุคคลที่ได้ให้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูล

โดยการจัดการข้อมูลนั้นเราสามารถแบ่งตามลักษณะการปฏิบัติออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

การตรวจสอบข้อมูล เป็นลักษณะของการตรวจสอบข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา ว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ โดยเป็นการตรวจดูว่าได้คำตอบสำหรับทุกข้อคำถามหรือไม่ และตรวจสอบดูว่าข้อมูลที่ได้รวบรวมมานั้นตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษาหรือไม่

การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เป็นขั้นตอนนี้เพื่อเป็นการเตรียมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ เป็นการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลด้วยการจัดข้อคำถามและคำตอบให้ถูกต้องตามที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้ ไปกำหนดและลงรหัสให้เรียบร้อยพร้อมที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดให้เลือกตอบคำตอบเดียว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 สอบถามการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเพื่อร่วมกับเทศบาลในการจัดการขยะภายในชุมชน จำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดให้เลือกตอบคำตอบเดียว โดยมีการวัดด้วยคำตอบระดับการรับรู้ข่าวสาร ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 สอบถามบทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะ จำนวน 6 ข้อ โดยกำหนดให้เลือกตอบคำตอบเดียว โดยมีการวัดด้วยคำตอบระดับบทบาทของผู้นำชุมชน ระดับมากที่สุด ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 สอบถามบทบาทของประชาชนต่อการจัดการขยะจำนวน 5 ข้อ โดยกำหนดให้เลือกตอบคำตอบเดียว โดยมีการวัดด้วยคำตอบระดับบทบาทของประชาชนต่อการจัดการขยะ ระดับมากที่สุด ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 5 สอบถามประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 6 ข้อ โดยกำหนดให้เลือกตอบคำตอบเดียว โดยมีการวัดด้วยคำตอบระดับทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอย ระดับมากที่สุด ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ต่อการจัดการด้านขยะของเทศบาล ในอดีต ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต

การศึกษาครั้งนี้ได้ แบ่งระดับการตอบแบบสอบถามตามระดับสเกลของ Likert ดังนี้

- ระดับที่ 5 มากที่สุด
- ระดับที่ 4 มาก
- ระดับที่ 3 ปานกลาง
- ระดับที่ 2 น้อย
- ระดับที่ 1 น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมของจำนวนผู้ตอบแต่ละระดับ} \times \text{ระดับความพึงพอใจ}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

$$\text{ค่าร้อยละ (\%)} = \frac{n \times 100}{N}$$

N = จำนวนประชากรทั้งหมด 11,005 คน
 n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 372 คน ได้มาโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

การแปลค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ	การแปลผล
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	น้อย
2.61 – 3.40	ปานกลาง
3.41 – 4.20	มาก
4.21 – 5.00	มากที่สุด

แบบสอบถามสำหรับเทศบาล ใช้แบบสอบถามนำสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลต้นเปา 2 ท่าน คือนายทวิ เทพปัญญา และ เกษม จ้างรงค์ ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี หัวหน้างานสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่เก็บขยะ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลปัจจุบัน ปัญหา-อุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล และข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหามูลฝอยในเขตเทศบาลในอนาคต